

Knjižnica Makse Samsa
Ilirska Bistrica

LETNI NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA LETO 2025

Uvod

Knjižnica Makse Samsa je osrednja splošna knjižnica, ki izvaja knjižnično dejavnost na območju občine Ilirska Bistrica, ki obsega 480 km², v 64 naseljih oz. 22 krajevnih skupnostih in šteje 13.313 prebivalcev (SURS na dan 01.01.2024). Po površini se občina uvršča med slovenskimi občinami na drugo mesto. Poselitev občine je redka in izredno razpršena, na kvadratni kilometer živi 28 ljudi. Knjižnica nima krajevnih knjižnic. Del oddaljenih področij (Brkini) redno obiskuje bibliobus Osrednje knjižnice Srečka Vilharja iz Kopra. Da bi omogočili boljšo dostopnost do knjižnične zbirke in informacij za vse prebivalce na območju knjižnice, je knjižnica postavila 6 premičnih zbirk v občini (Dom starejših občanov, Mašun, Sviščaki, Snežnik, v Solnem mlinu v Rečici ter v Gimnaziji Ilirska Bistrica) ter premično zbirko v Avtokampu Draga na Hrvaškem.

Poslanstvo, strategija in cilji, ki bodo doseženi z nakupom gradiva

V skladu s svojim poslanstvom in strategijo (biti za uporabnike prijazna in domača knjižnica, hkrati pa tudi moderno informacijsko, kulturno, socialno in izobraževalno središče) želi knjižnica izgraditi kakovostno knjižnično zbirko, ki bo omogočila vsem prebivalcem na območju delovanja knjižnice neomejen dostop do knjižničnega gradiva na različnih medijih in informacij ter kulturnih storitev na osnovi načel prostega in enakopravnega dostopa za vse. Pri načrtovanju zbirke upoštevamo normativne akte in strokovna priporočila, ter proaktivno sledimo spremembam in potrebam lokalnega okolja ter željam naših uporabnikov. Na ta način želimo oblikovati knjižno zbirko, ki bo aktualna in bo zadovoljevala potrebe različnih skupin uporabnikov, ter pri njih spodbujala in razvijala branje, razvoj pismenosti in bralne kulture, formalno in neformalno izobraževanje in usposabljanje, raziskovanje, ter kvalitetno preživljanje prostega časa. Pri tem posebno pozornost namenjamo nakupu gradiva za uporabnike s posebnimi potrebami, ter domoznanskemu gradivu, s katerim ohranjamo in spodbujamo raziskovanje lokalne kulturne dediščine in zgodovine kraja. Cilj je tudi zagotavljanje dostopnosti do zvočnih in e-knjig v slovenskem jeziku.

Letni načrt nakupa gradiva

Knjižnično zbirko bomo tudi v letu 2025 gradili v skladu z upoštevanjem informacijskih, izobraževalnih, raziskovalnih in kulturnih potreb okolja. Pri tem se bomo opirali na naslednje dokumente:

- Zakon o knjižničarstvu (Ur. list RS, št. 87/2001, 96/2002 - ZUJIK in št. 92/2015),
- Strokovna priporočila in standarde za splošne knjižnice 2018-2028 (RS Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2018),
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Ur. list RS, št. 29/03 in 162/22)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Ur. list RS, št. 28/2023)
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994),
- Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic za obdobje 2022-2027 (Združenje splošnih knjižnic, 2022)
- Neposredni poziv za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah v letu 2025.

Ker želimo oblikovati kakovostno knjižnično zbirko, pri izbiri gradiva upoštevamo splošne in posebne potrebe lokalnega okolja, aktualnost knjižničnega gradiva, zastopanost različnih vrst knjižničnega gradiva, zastopanost različnih tematskih oz. predmetnih področij, ter dejavnosti, katere izvaja knjižnica za spodbujanje branja, bralne kulture, bralne in informacijske pismenosti (več v Dokumentu nabavne politike). Pri odločitvi glede nakupa gradiva smo pozorni tudi na estetsko in literarno vrednost gradiva, na stil pisanja, uveljavljenost in aktualnost avtorja, teme ali založnika, na fizične in tehnične lastnosti izdaje (način vezave), trajnostno vrednost gradiva.

Nakup v letu 2025 bo vseboval vsebinsko različna gradiva (pokrivanje vseh tematskih oz. predmetnih področij) za različne starostne stopnje z različnimi stopnjami zahtevnosti v knjižni in neknjižni obliki, ter omogočal dostop do zvočnih in elektronskih knjig v slovenskem jeziku. Poudarek bo na nakupu kvalitetnega sodobnega in klasičnega izvirnega slovenskega leposlovja in strokovne literature, humanistiki, kvalitetnega prevoda tujih avtorjev, ter publikacij v javnem interesu, katerih izdajo sta podprli JAK in AARS. Zbirko bomo ohranjevali oz. dopolnjevali tudi z nakupom referenčnega in domoznanskega gradiva ter tekočo periodiko.

Sama realizacija nakupa gradiva in doseganje priporočenih standardov pa bo predvsem odvisno od dodeljenih sredstev ustanoviteljice občine Ilirska Bistrica in od finančnih sredstev Ministrstva za kulturo.

Stanje in načrtovan obseg nakupa knjižničnega gradiva v letu 2025

Zbirka Knjižnice Makse Samsa na dan 31. 12. 2023 obsega **128.362 enot** gradiva. Znotraj zbirke je 91,5 % knjig, 1,63 % serijskih publikacij in 6,87 % neknjižnega gradiva. V zbirki je 8,9 enote knjižnega gradiva na prebivalca občine Ilirska Bistrica, 0,66 enot neknjižnega gradiva na prebivalca in 189 tekočih naslovov periodičnega tiska. Razmerje naslovov v knjižnični zbirki gradiva med Oddelkom za odrasle in Oddelkom za mladino je 71 %: 29 % . Znotraj tega je na Domoznanskem oddelku 3,7 % vseh enot knjižničnega gradiva, v vseh premičnih zbirkah pa gradivo predstavlja 2 % vseh enot zbirke. Razmerje naslovov med strokovnim in leposlovnim gradivom v knjižnični zbirki pa je 55,1 % strokovnega gradiva : 44,9 % leposlovnega gradiva.

Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (2018) predvidevajo letni prirast knjig in brošur vsaj 250 enot na 1.000 prebivalcev. Knjižnica glede na pričakovana finančna sredstva za nakup gradiva v letu 2024 načrtuje nakup 3.059 enot knjižničnega gradiva na fizičnih nosilcih (230 enot na 1.000 prebivalcev). Nakup bo obsegal 2.959 enot knjižnega gradiva (222 enot/1.000 prebivalcev) od tega 100 naslovov informacijskega periodičnega tiska, ter 100 enot neknjižnega gradiva (7,5 enot/1.000 prebivalcev).

Zastopanost knjižničnega gradiva različnih vrst, oblik in dostopnosti

V skladu s Strokovnimi priporočili in standardi glede priporočenega razmerja naslovov med strokovnim in leposlovnim gradivom, knjižnica planira nakup 50 % naslovov z različnih strokovnih področij in 50% naslovov leposlovja različnih žanrov, ter nakup gradiva v razmerju 30 % naslovov otroškega in mladinskega gradiva ter 70 % naslovov gradiva za odrasle.

Nakup bo vseboval gradivo, s katerim bomo zadovoljili informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe in interese vseh ciljnih skupin knjižnice (predšolskih otrok, osnovnošolcev, srednješolcev, študentov, odraslih uporabnikov, upokoјencev).

Pri nakupu strokovnega gradiva bomo skrbeli, da bodo čim bolj enakomerno v skladu s potrebami uporabnikov zastopana različna strokovna oz. znanstvena področja, z različnim nivojem zahtevnosti. Pri nakupu leposlovja bomo skrbeli za pestrost literarnih zvrsti in žanrov, ki bo obsegala različne stopnje zahtevnosti, vendar z ustrezanjem vsaj osnovnim kriterijem literarne kvalitete. Pri nakupu leposlovja za otroke smo pozorni tudi na kvaliteto likovnih prvin. Posebno pozornost namenjamo slovenskim avtorjem, ker pa želimo uporabnikom zagotoviti dostop do literarne ustvarjalnosti različnih narodov, kultur in jezikov, nakup vsebuje tudi kvalitetna prevedena dela ter kvalitetno leposlovje v tujih jezikih.

Poleg knjižnega gradiva, ki obsega tiskane knjige in tekoče publikacije, knjižnica nabavlja tudi gradivo na drugih medijih. Neknjižno zbirko bomo dopolnjevali z nakupom filmskega in glasbenega gradiva na različnih medijih, z didaktičnimi pripomočki (igračami), z muzikalijami, s kartografskim gradivom, ter s slikovnim gradivom. Zbirko bomo ohranjevali oz. dopolnjevali tudi z nakupom referenčnega in domoznanskega gradiva (stare razglednice z motivi naših krajev). S sofinanciranjem v okviru območnosti bomo še naprej našim uporabnikom omogočali oddaljen dostop do elektronskih virov in podatkovnih zbirk.

Načrtovan obseg nakupa elektronskih in zvočnih knjig

Knjižnica je v letu 2024 sklenila pogodbo z IZUM-om kot ponudnikom spletne platforme COBISS Ela za izposajo elektronskih knjig. Knjižnica bo tudi v letu 2025 nadaljevala z vnosom novih elektronskih knjig v knjižnični katalog. Število na novo ponujenih elektronskih knjig v knjižnici bo odvisno od ponudbe založnikov na portalu. Naši uporabniki lahko že sedaj izbirajo med več kot 2.400 naslovi e-knjig v slovenskem jeziku. Ker je plačljiva le njihova izposoja, predvidevamo le strošek njihove izposoje.

Načrtujemo tudi nakup 100 licenc zvočnih knjig na portalu Audiobook, kateri bo članom naše knjižnice preko mobilne aplikacije naložene na osebem telefonu omogočil izposajo avdio knjig za različne starostne skupine na daljavo.

Razvoj branja, bralne kulture in informacijske pismenosti

Pomembna naloga knjižnice je tudi razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti. Z ustrezno nabavno politiko in dejavnostmi knjižnica ustvarja pogoje za razvoj bralnih navad že pri predšolskih otrocih (ure pravljič, Beremo z zajčkom Maksijem, Predšolska bralna značka), z različnimi projekti pa spodbuja in razvija branje in bralno kulturo ter informacijsko pismenost pri šolajočih otrocih (Knjižnica na obisku, Rovka Črkolovka, Bralni metulj..., mladini (Rastem s knjigo) in odraslih (Primorci beremo). Skozi celo leto pripravljamo srečanja z ustvarjalci. Posebno skrb posvečamo tudi osebam v tretjem življenjskem obdobju in osebam s posebnimi potrebami.

Z nakupom novih in posodobljenih izdaj enciklopedij, leksikonov, slovarjev, različnih priročnikov, gradiva na področju računalniškega opismenjevanja ter s spodbujanjem čim večjega dostopa in uporabe in različnih elektronskih virov in e-knjig, katere ponuja knjižnica bomo še naprej spodbujali razvoj informacijske pismenosti pri uporabnikih vseh starosti.

Omogočanje dostopnosti knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice

V Knjižnici Makse Samsa si na različne načine prizadeva doseči enako dostopnost knjižničnega gradiva in informacij za vse prebivalce na območju delovanja knjižnice. Knjižnica vsem svojim obiskovalcem in uporabnikom omogoča vse brezplačne storitve znotraj knjižnice, članom pa tudi vse druge osnovne storitve, kakor jih določa Uredba o osnovnih storitvah knjižnic. Člani do 18. leta starosti, brezposelni (s potrdilom Zavoda za zaposlovanje) in 100 % invalidi članarine ne plačujejo. Informacije o gradivu so vsem članom na voljo v vzajemnem bibliografskem katalogu (COBISS), ter na spletni strani knjižnice. Uporabnikom z medknjižnično izposajo v druge knjižnice omogočamo dostop do gradiva, ki ga v zbirki knjižnice nimamo ali ni dostopno.

S preudarno in sistematično nabavno politiko, z aktualnostjo, obsegom, sestavo in kakovostjo knjižnične ponudbe skušamo privabiti čim več (novih) članov in obiskovalcev knjižnice.

Povečati želimo pogostnost obiskov in obseg izposojenega gradiva, zato načrtujemo:

- **54-urno odprtost knjižnice na teden,**
- **100% delež odprtosti v skladu z Uredbo o osnovnih storitvah knjižnic,**
- **100% delež dostopa do vzajemnega kataloga,**
- **obrat izposoje knjižnične zbirke bo 1,5,**
- **odstotek aktivnih članov pa najmanj v višini 20 %.**

Pripravila: Tadeja Raspor

Direktorica knjižnice
mag. Damijana Hrabar

Ilirska Bistrica, november 2024